

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

JOHAN LUDVIG BERNTHS

MINDE.

BERETNING OM FESTEN PAA HERLUFSHOLM

DEN 17de SEPTEMBER 1859.

UDGIVET

AF

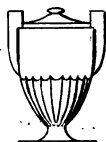
HERLOVIANER-SAMFUNDET.

KJÖBENHAVN.

THIELES BOGTRYKKERI.

1860.

IOANNI LODOVICO BERNTH
PROFESSORI PHILOSOPHIE
IN UNIVERSITATE HAUNIENSI
DESIGNATO,
SCHOLÆ HERLOVIANÆ
PER XLIX ANNOS RECTORI,
PRÆCEPTORI IUVENTUTIS
ERUDITO, SINCERO, PIEVENERANDO

HERLOVIANI
POSUERUNT
MDCCLIX.

JOH. LUDV. BERNTH

FESTEN

PAA

HERLUFSHOLM

den 17de September
1859.

1860.

JOHAN LUDVIG BERNTHS

MINDE.

BERETNING OM FESTEN PAA HERLUFSHOLM

DEN 17DE SEPTEMBER 1859.

UDGIVET

AF

HERLOVIANER-SAMFUNDET.

KJØBENHAVN.

THIELES BOGTRYKKERI.

1860.

Foran i Hovedgangen paa Herlufsholms Kirkegaard, ved Foden af en mægtig Bøg, saae man i mange Aar en lille Jordhøi, der betegnede, at her var nedlagt Støvet af En af dem, der hørte til den herlovianske Kreds. Og blev der da spurgt, hvem dette var, saa nævnedes Professor Johan Ludvig Bernth, der i næsten et halvt Aarhundrede havde været Skolens nidkjære og humane Rector.

Ønsket om, at Pieteten for en høitfortjent Herlovianers Minde maatte finde et Udtryk ved hans Gravsted, og Overbeviisningen om, at dette Ønske deelttes af mange af de Mænd, der ere udgaaede fra Herluf Trolles Skole, var det, som i 1857 fremkaldte et Andragende til Herlovianersamfundets Bestyrelse om at tage Sagen i Haand og bringe den for paa det aarlige Møde. Forslaget blev modtaget med Interesse, en Comité, bestaaende af de tre Undertegnede, blev valgt, og efter foreløbige Forhandlinger udstedte vi den 14de Januar 1858 en Indbydelse, hvori vi gjorde opmærksom paa, at den for sin grundige Lærdom og sin retsindige Charakter lige agtede Rector Bernth var den første, der jordedes (1804) i den Lund, hvor nu ikke faa

Herlovianeres Grave fremkalde betydningsfulde og dyrebare Erindringer, medens hans Navn ikke føres den yngre Slægt imøde af noget Kors, nogen Tavle eller Mindesteen. Vi anførte som os bekjendt, at hans foruds Discipel, siden hans Ven og Medlærer Melchior vel havde kort efter Bernths Død udstedt en Opfordring til at reise ham et Monument og at en Indsamling var paabegyndt, men at særegne Forhold havde foranlediget Sagens Opgivelse. Nu turde vi haabe, at hvad dengang var paatænkt kunde sættes i Værk, og vi henvendte os derfor til samtlige Herlovianere, ældre og yngre, til dem, der med Interesse havde fulgt Herluf Trolles og hans Hustrues Kjærlighedsværk i dets historiske Udvikling, saavel som til Enhver, der kunde ønske det vitterliggjort, at Professor Bernths Navn ikke var gaaet i Forglemmelse, med Opfordring til at sammenskyde deres Skjærv, forat der kunde reises ham et værdigt Minde.

I Aarets Løb tegnedes saa mange Bidrag, at vi med de af Stiftelsen ved Forstanderens Velvillie tilstaaede 100 Rdlr. turde regne paa en Sum af mindst 300 Rdlr. Et foreløbigt Oprids af en Støtte i den vedtagne Form (en Obelisk), der med tilhørende Medaillon kunde udføres for dette Beløb, fremlagdes paa Samfundets Generalforsamling den 14de Januar d. A.; hen paa Foraaret blev Monumentet sat i Arbeide, og i Sommerferien var det sin Fuldendelse saa nær, at vi alt kunde tænke paa at beramme Dagen til dets Af-dækning. Det var vort Ønske, at denne skulde finde Sted den 10de Septbr., Bernths Fødselsdag; flere Omstændigheder indtraf imidlertid, der gjorde en Udsættelse

paa nogle Dage nødvendig, saa at Mindefesten først afholdtes Løvedag den 17de. Kl. 1 samledes en talrig Kreds af ældre og yngre Herlovianere, Lærere og Disciple tilligemed flere af den Afdødes Slægtninge i Skolens Lovsangssal*); her afsang Disciplene Ingemanns Pilgrimspsalme, og Rector aabnede Dagens Fest med nogle Indledningsord fra Katedret. Under Klokkeringning begav Forsamlingen sig da i ordnet Tog op til Gravlunden, hvorfra Basuner spillede Choralen »Vor Gud han er saa fast en Borg«. Da Alle havde stillet sig om Graven, hvor de to halvrunde Jordbænke, som før høinede sig over Veien, nu havde givet Plads for en smuk Plaine af Grønsvær, blev den første Afdeling sunget af Sangen, som Herlovianeren Districtslæge F. Krebs havde skrevet til denne Leilighed; derpaa talte Bernths Discipel Major Fasting, og Støtten afdækkedes under Sangens Slutningsvers. Efter Afsløringen fulgte Herlovianeren Provst Brasens Tale, og Høitideligheden paa Kirkegaarden endte med Afsyngning af de af Adjunct G. Rode forfattede Strofer. — Den hele forsamlede Kreds deeltog derpaa i det af Stiftelsen foranstaltede Festmaaltid ved Skolens Bord.

Den indkomne Sum med paaløbne Renter udgjorde ved Regnskabets Afslutning i Begyndelsen af November 356 Rdlr. 37 Sk. Enkelte yderligere Bidrag kunne endnu forventes, efter hvad der er Comitéen meddeelt. Af denne Sum er udbetalt

*) Hs. Exc. Forstanderen var desværre ved tvingende Embedsforhold forhindret i at være tilstede ved Festen.

til Billedhugger Muhle	80 Rdlr.	» Sk.
til Steenhugger Jochumsen	264	- 68 -
for Fundamentets Tilhugning	4	- 48 -
til Arbejderne paa Kirkegaarden . . .	1	- 32 -
til Bogtrykker Bang i Nestved for Trykning af Sangene	3	- 76 -
	<hr/>	
	Udgift 354 Rdlr.	32 Sk.

I Behold er altsaa 2 Rdlr. 5 Sk., som med de senere indkommende Bidrag ville blive tilstillede Herloviauersamfundet. — Regnskabet med Bilag beroer hos Skolebestyrer Melchior, der velvillig overtog at indkassere Pengene og frugtbargjøre dem ved Indsættelse i Sparekassen.

Monumentet, hvis Forside er afbildet paa det foranheftede Blad, er af Bremer-Sandsteen, 5 Alen højt, Fundamentet er Kampsteen muret med Cement. Saavel Støtten som den ovenpaa anbragte Marmorurne er hugget af Hr. Jochumsen i Kjøbenhavn; Medaillonon, ved hvilken vi kun havde en Portrætskizze i Blyant af Stibolt at lægge til Grund, er udført i hvidt Marmor af Billedhugger Muhle. De, der have kjendt Rector Bernth, ville finde Ligheden træffende.

Hvad endelig Indskrifterne angaaer, have vi paa Monumentets Bagside og den sydlige Sideflade ladet den Afdødes egne Samtidige tale: den første indeholder nemlig et Brudstykke af hans Medlærer, daværende Adjunct N. J. Schous Epitaphium over ham i Kjøbenhavns lærde Efterretninger, den anden Begyndelseslinierne af det af hans Discipel K. L. Rahbek forfattede Sørgedigt (trykt i Danske Tilskuer 1804), som

blev afsunget ved Bernths Begravelse. Den latinske Sentents paa Sidefladen mod Nord, som han ofte skal have benyttet og som ypperlig karakteriserer ham, have vi hans Søn Etatsraad, Herredsfoged Bernth at takke for*).

Under Medaillonen paa Støttens Forside læses:

Joanni Ludovicó Bernth
 professori philosophiæ
 in Universitate Hauniensi
 designato,
 scholæ Herlovianæ
 per XLIX annos rectori,
 præceptorii juventutis
 erudito, sincero, pie venerando
 Herloviani
 posuerunt
 MDCCCLIX.

Paa Bagsiden:

Lugebat Herlovia
 Perdiderat enim doctorem
 sapientissimum
 eundemque patrem discipulorum,
 omnium reverentia et amore
 dignissimum.

*) En anden Yttring, som hans Søn ogsaa hyppig har hørt af hans Mund, er saa eiendommelig, at den vel bør bevares mod Forglemmelse. Den lyder: »Staa opreist! Lægger Du Dig ned, kan det falde Enhver ind at træde paa Dig, men staaer Du skal Den være meget uforskammet, som tør prøve derpaa.«

Paa Sidefladen mod Syd:

Fred over, hvo i Herren døer,
Ham skal hans Gjerninger ledsage.

Paa Sidefladen mod Nord:

Født i Lyndelse i Fyen
den 10de September 1724,
Rector paa Herlufsholm
fra Marts 1755 til sin Død
den 24de Februar 1804.

Nec timide
Nec temere.

Kjøbenhavn og Herlufsholm i November 1859.

Fred. Chr. Sibbern. Fasting. Chr. Listov.

I Lovsangssalen.

Pilgrimspsalme.

Deilig er Jorden,
Prægtig er Guds Himmel,
Skjøn er Sjælenes Pilgrimsgang!
Gjennem de fagre
Riger paa Jorden
Gaae vi til Paradis med Sang!

Tider skal komme,
Tider skal henrulle,
Slægt skal følge Slægters Gang;
Aldrig forstummer
Tonen fra Himlen
I Sjælens glade Pilgrimssang.

Englene sang den
Først for Markens Hyrder;
Skjönt fra Sjæl til Sjæl det Lød:
Fred over Jorden!
Menneske, fryd Dig,
Os er en evig Frelser fød!

Indledningsord

af

Prof. **Chr. Listov.**

Fred over, hvo i Herren døer!
Ham skal hans Gjæringer ledsage.

Disse Vers bleve for meer end et halvt Aarhundrede siden sungne over, en Olding, der vel turde være træt af sin Gjærning, da det stundede mod Aften, thi hans Livsdag havde været lang, og aldrig havde han draget Haand og Skulder bort fra Arbeidets Byrde. Han havde været en flittig, utrættelig Gransker; kraftigt, stundom strengt, men altid retsindigt og trofast havde han styret for Skolen, men ved Siden af den alvorlige Syssel havde han bevaret det Sind, der bøier sig i Venlighed mod de Unges Ønsker og Forhaabninger; han havde elsket sine Fostersonner og vundet deres Kjærlighed til Gjængjæld. Erindringen om ham var levende i den Kreds, der havde hørt hans klare, besindige og vækkende Røst fra Lærerstolen, det mærkede man af de varme, kjærlige Ord, hvori Knud Lyne Rahbek gav sin Taknemlighed mod den Afdøde Udtryk, det læser man i hvad Melchior, hans Discipel, hans Ven og Medlærer skrev om ham i sin, Herlufsholms Historie, det lagde sig for Dagen i den Begeistring, hvormed hans Disciple, som der berettes, imødesaae det Tidspunkt, da han skulde feire Halvhundredaarsdagen som Rector — desværre Jubelkrandsen blev forvandlet til et Sørgeflor. — Og hvor naturligt, at de, som bevarede hans Minde i Kjærlighed, ogsaa ønskede et Kjærligheds-

minde reist ved hans Grav; man forenede sig, ogsaa, endeel Bidrag vare samlede, men uheldige Forhold indtraadte og Planen blev opgivet. Tiderne gik, færre bleve De, der af egen Erfaring kunde fortælle om, hvad Bernth havde været for Skolen, men Erindringen var ikke uddøet. Da derfor Tanken paa ny var bragt i Bevægelse og Indbydelsen ifjor paa Herluf Trolles Fødselsdag udgik fra det nedsatte Udvalg til Enhver, der nærer Hengivenhed for hans og hans Hustrues Kjærlighedsværk, samledes hurtig den Sum, hvorfor Støtten kunde udføres. Udvalgets Hverv er nu tilendebragt; jeg føler mig glad over, at det er blevet min Lod at bringe Herlovianerne Takken for, at det ogsaa her blev aabenbart, hvad Fællesskab i Minderne betyder og hvorledes Pieteten freder om dem og bevarer dem for de kommende Slægter, og jeg glæder mig ved hertil at kunne føie Udtalelsen af Erkjendtlighed mod Herlufsholms høie Forstander, der med sin levende Interesse for Alt, hvad der er Herlovianerne dyrebart, traadte til paa Stiftelsens Vegne med en anseelig Gave.

Mindestenen er reist; den bærer i sine Indskrifter Vidnesbyrd om den Anerkjendelse og Høiagtelse, der hos Bernths Samtidige, Colleger og Disciple blev ham tildeel som Lærd, som Lærer og Menneskeven, den bærer Nutidens Vidnesbyrd om, at aldrig døer den brave Mands Minde, men den lader ogsaa ham selv tale, ikke blot i Kunstnerens Gjengivelse af hans legemlige Træk, men gennem det Valgsprog, hvori han kort og træffende udtrykte sit eget Væsen og Tænkemaade:

Uforsagt, men ei ubesindigt.

Til denne Steen, der nu skal afdækkes, beder jeg
Dem alle, ærede, kjære Herloviaanere, som ere her til-
stede, at gaae med os op i Gravlunden.

Paa Kirkegaarden.

Mel. Dag til Hvile, Dag til Glæde.

Stemmer i en Lovsangs Tone!
Træder hid til denne Grav!
Under denne Bøgekrone
Lagde Bernth sin Vandringsstav.

Her blandt disse mange Grave
Var den allerførste hans.
Viet til de Dødes Have
Lagdes her den første Krands.

Herlufs Arv han tog i Eie,
Vogted den i femti Aar,
Valgte selv sig dette Leie
I den skjøne Urtegaard.

Vidner da, I Herlufs Sønner,
I, som selv har kjendt hans Røst,
Vidner høit — det nok sig lønner —
Hvad der boede i hans Bryst!

Var han ei en ædel Lærer?
Var ei kjærlig al hans Skik?
Var han ei en værdig Bærer
Af det skjøne Hverv, han fik?

Har han ikke trofast fredet
 Om den Unges første Gang?
 Har han ikke venligt ledet
 Drengens ubevidste Trang? —

Jo, det sandes skal af Alle,
 Som den Ædle tog i Haand,
 At han vidste frem at kalde
 Liv og Lyst af Barnets Aand.

T a l e

af

Major **L. Fasting.**

For 55 Aar siden stod jeg første Gang paa dette Sted med Sorg og Bedrøvelse; og Sorg og Bedrøvelse var over alle de Mange, som stode hos. Thi under denne Bøgs Krone havde vi nedlagt en Olding, til hvem vi skuede op med den reneste Ærefrygt, men til hvem vi ogsaa bare den sønligste Kjærlighed, fordi vi vidste og daglig saae, at han i al sin Alvor omfattede os med en Faders inderlige Kjærlighed. — Han havde selv udseet denne Plet til sit sidste Hvilested; senere er den med sin skønne Omgivelse indviet til fælles Urtegaard for hele Sognets Afdøde.

De allerfleste af dem, som dengang vare her tilstede, ere fulgte ham efter didhen, hvorfra de ikke vende tilbage. Ikkun Faa af dem vandre endnu her-neden; og blandt disse Faa er jeg, skjøndt alt udover Støvets sædvanlige Aar, een af de yngste.

Idag staaer jeg atter under denne Bøg, ikke med Sorg og Bedrøvelse, men med høitidelig, ja, jeg kunde

næsten sige, med glad Alvor; thi jeg staaer her for at drage Sløret fra det Minde, som denne Stiftelse, den Gamles endnu efterlevende Disciple og mange yngre Herloviaanere have reist Skolens høist fortjente Rector, Professor Johan Ludvig Bernth.

For mere end eet Aarhundrede siden, nemlig 1755, da Skolen var sin Undergang nær, valgte Skoleherren Grev Johan Ludvig Holstein, Bernths Ven og Vel-ynder, ham til Rector; og samtidig hermed udnævntes han til professor designatus ved Kjøbenhavns Universitet med Ret til at kunne indtræde i en ledig Plads efter sit senium. Skolens Forfatning var dengang sørgelig; men Holstein og Bernth arbeidede med Enighed og Kraft paa dens Opkomst; og det lykkedes dem ogsaa at bringe den videre, end den nogensinde tilforn havde været, at lægge den Grundvold, hvorpaa der senere saa heldigen er bygget. — Man har sagt om Bernth, at han i Begyndelsen var noget haard mod Disciplene og streng i sine Fordringer til Lærerne; jeg hørte det endnu om-tales i min Skoletid. Men vi ville prise denne Haardhed, denne Strenghed, der vistnok var fornøden, hvis han ellers vilde tænke paa at hæve Skolen op fra det Dyb, hvori den var nedsjunken; og hans senere besin-dige, humane Adfærd er os Borgen for, at ikkun den bitter Nødvendighed har aftvunget ham denne Frem-gangsmaade.

Men Bernth var ikke blot en omhyggelig Lærer; han var ogsaa de Unges kjærlige Leder. Han vidste, at Stifterne vare tvende, Herluf og Birgitte, Mand og Hustru, der med en Faders Omhu og en Moders Æmhed toge sig af de Unge; han følte tilfulde, at

Skolen ikke blot var en Underviisnings-, men tillige en Opdragelses-Anstalt, til hvem Børnenes hele Vel og Vee var betroet, og som stod dem i Forældres Sted. Derfor sørgede han ikke for deres Oplærelse i Kundskab alene, men havde tillige deres hele aandelige og legemlige Udvikling for Øie; derfor var han en Fader for Disciplene, ligesom Oldfruen skulde være deres Moder.

Ja, han var ikke blot Disciplenes Fader i Skolen; men han vedblev ogsaa at være deres faderlige Ven, efterat de havde forladt den. Han brevvexlede gjerne med dem, der vilde tilskrive ham, raadede og hjalp dem i hvad han formaaede, skaffede sig jevnlig Underretning om dem, og modtog dem gjæstvenligt, naar de besøgte Skolen.

Ved denne i hans lange Embedstid brugte Fremgangsmaade, der siden næsten uafbrudt er vedbleven, kom Herlufsholm og dets Alumner til at udgjøre ligesom een stor Familie, der Aar for Aar fik ny Tilvæxt; de Ældre og Yngre lærte hinanden at kjende; den Stiftelse, hvortil saa mange Barndoms- og Ungdomsminder knyttede sig, blev et fælles Foreningspunkt for dets Fostersønner; og saaledes lagde Bernth da ogsaa Grunden til det broderlige Sammenhold, som Brorson senere saa smukt vedligeholdte, men som især ved Melchior yderligere udviklede sig, og som har bestaaet lige til vore Dage. — Den Sæd, som Bernth saaledes begyndte at nedlægge for meer end 100 Aar siden, har længe baaret Frugt, men bærer dog idag sin skønneste Frugt, idet saa mange af Eder, mine yngre Brødre! have i Forening med Skolen sluttet sig til os faa Gamle

ved Reisningen af dette Minde. Saaledes knytte Nutid og Fortid sig smukt til hinanden, saa at vi alle føle os som een Slægt, Herlufs og Birgittes Sønner.

Bernth vedblev uforandret at elske Skolen; ja han hængte ved den med saadan Kjærlighed, at han flere Gange afslog at modtage ham tilkommende og tilbudte, baade hæderligere og mere indbringende Stillinger ved Kjøbenhavns Universitet. Til Hæder og Formue, til de Skatte, som Rust og Møl kunne fortære, stod ikke hans Hu. Han havde engang viet Herlufsholm sin hele Virksomhed og Kraft; og han vedblev ærlig og tro at røgte det Kald, som Forsynet havde anvist ham, indtil sin sidste Stund.

Saaledes var da denne Skolens halvhundredaarige Styrer i sit Embedsforhold; men ikke mindre hæderlig var han i alle sine andre Livsforhold, som Ægte-
mand, Fader, Huusbond og Borger i Samfundet; rolig og stadig vandrede han sin Gang uden at see tilhøre eller tilvenstre, uden at lade sig bøie af Modgang eller fristes til at kneise i Medgang. Derom vidne alle de, som have kjendt hans stille, bramfrie Vandel.

Men behøve vi et bedre Vidnesbyrd om, hvad denne Mand har været og virket, end netop det, at der efter mere end 50 Aars Forløb idag reises ham et Minde af erkjendtlige Efterlevende? — Saa lad da dette Minde tale, naar det om faa Øieblikke viser sig for os! Skuer da Billedet af den Olding, der end ikke i sit 80de Aar havde ophørt at virke for Skolen! betragter hans kloge, opmærksomme Øie! hans venlige Smil! og lad det vidne for Eder, at jeg ikke har sagt for meget til hans Roes!

Inden vi forlade denne Grav, være det mig endnu forundt at frembære det Ønske: at Skolen fremdeles maa besidde Styrere som Bernth; at den altid maa have duelige Lærere, der vide at slutte sig til den og dens Ungdom med Kjærlighed; at den Aand, det Forhold, der hidtil saa skjønt har bevaret sig mellem Herlufsholm og dets Fostersønner, maa vedblive til de sildigste Tider. Og Eder, mine unge Brødre, som skulle danne den nærmeste Fremtid i den store Kjædes talrige Led! Eder vil jeg især lægge paa Sinde, at I bevare den samme Erkjendtlighed mod Skolen og Eders Lærere, den samme Kjærlighed til Eders ældre og yngre Brødre, som Eders Forgængere, paadet at hiint smukke Familiebaand ikke skal breste. Freder derhos kjærligt om dette Minde! og glemmer ikke, at ogsaa I nyde godt af, hvad den gamle trofaste **Johan Ludvig Bernth** virkede!

Under Mindestøttens Afsløring.

Vidne skal da denne Støtte,
 Hvo den gjæve Rector var,
 Imod Glemsel vel beskytte
 Navnet, som den Ædling bar.

Tale

af

Provst, Rd. **J. Brasen.**

Forkrænkelighedens Skygger omsvæve dette Mindesmærke, som nu har viist sig for vort Blik, mine Brødre!

Det staaer her imellem Gravene, som gjemme Deres Been, hvis Liv er svundet, efterat de have baaret Dagens Byrde og Hede; og Kronerne, som hvælte sig over Gravene, forkynde kun, at det skal hvile i Fred, som her engang blev gjemt. Men vi see ikke mistrøstige eller forsagende til de Forkrænelighedens Mærker, som her omgive os. Vi tale ikke den Viisdoms Ord, som Gud har gjort til Daarlighed, idet han gav os Uforkrænelighedens Haab og Livets evige Bevidsthed i vore Hjerter, — den trøstesløse Viisdoms Ord: »at der er ingen Ihukommelse af de svundne Ting, og ingen skal være af de Ting, som skulle komme, at de Levende vide kun, at de skulle døe, og at de Døde vide Intet og have ingen Løn herefter, men at deres Ihukommelse skal være glemt.» Vi tale ikke denne trøstesløse Viisdoms Ord. Det er Mindernes Sted, som vor Fod her betræder. Himmelens Blaa skal ikke forgjæves lyse for os over Gravene gennem Løvets mørkere Farve. Livets Evangelium skal ikke forgjæves være os forkyndt i denne Dødens og Forkrænelighedens Bolig, hvori vi vandre. Udslettedes end Skriften, som var tegnet i Aarbøgerne; hensmuldrede end Mindesmærkerne, som Menneskehænder havde opreist; svandt end af de kommende Slægters Liv Deres Ihukommelse, hvis Gjerning engang var i Velsignelse: der skal dog være en Tanke, hvori Du, og det, Du øvede i et høiere Livs Tjeneste, ikke skal være glemt. Og dette Evighedens Minde er det, vi fastholde, idet vi ihukomme, hvad der prýdede Livet og gav det Værd i Timeligheden.

Rector Johan Ludvig Bernth hører visselig med indenfor den Kreds af Minder, som vi ville bevare

iblandt os i taknemmelig og velsignet Ihukommelse. Ó! og hvilke Minder er det ikke, som her samle sig for os, Minder, som vi alle dele med hverandre, fordi vi, skjøndt udgaaede fra forskjellige, ældre og yngre Slægter, dog her have havt Fosterhjem og Livsglæde tilsammen! Lad Mindernes Række fremtræde for Dig, Du hvis Isse allerede graanede, Minderne fra den Tid, da dit Bryst aandede frit og let i Ungdomslivet! og Du vil see dem i forklaret Skikkelse, udfriede af alle forbigaaende Stemningers Magt, bevarende hos Dig den uudslettelige Følelse af dit Livssamfund med dem, som deelte Livets Indhold med Dig, aabnede Livets Indhold for Dig i din Ungdom. Lad Mindernes Række fremtræde for Dig, Du som staaer i din Manddoms Kraft, Minderne om den Tid, da Livets Rigdomme og dets Fordringer, da dets Strid og dets Seire oplode sig for Dig! og Du vil samle dertil Erindringen om dine Brødre, som saae ud mod Livets Udvikling tilligemed Dig, og Erindringen om dem, som viste Dig Livets Rigdomme, paamindede Dig om dets Fordringer, opmuntrede Dig til modig at gaae i Striden og pegede for Dig mod den vinkende Krone. Gaa ogsaa Du lidet tilbage i Tanken, Du Unge, til Kjærligheden, som hegnede om din Barndom, til Moderfavnen, ved hvilken Du hvilede, til Hjemmet, som gav Dig de rige Glæder! og vær forvissat om, at Mindet herom skal engang venligt sammensmelte for Dig med Erindringen om den Varetægt, under hvilken dine Ungdomsaar her henrandt, om Ungdomsbrødrene og om dem, som her bleve dine Veiledere.

Saaledes indtræde vi tilsammen, skjøndt skilte fra hverandre ved Menneskealdere, i den samme rige og

vide Kreds af Minder; og af Mindernes Mangfoldighed, af deres dunkle Skygger fremstiger for os den Mand, som engang valgte til sit Hvilested den Plet, om hvilken vi her ere samlede, den Mand, til hvis Ihukommelse Mindesmærket her er bleven reist af taknemmelige Disciple og Herlufsholms Fostersønner. Om Rector Bernth og hans Livs Indhold er der allerede af en Anden, som har staaet ham nærmere, hørt hans Tid nærmere til, været blandt hans Disciples Tal, aflagt et betydningsfuldere Vidnesbyrd end det, jeg formaaede at aflægge. Dog har jeg ikke været uberørt af det, som gav hans Liv dets Betydning. Erindringen om ham var endnu levende tilstede hos dem, som færdedes her, da jeg for 45 Aar siden kom herhid. Og naar vi vandrede forbi Rector Bernths beskedne Gravhøi, saa hørte jeg hans Navn at blive nævnet med det Tillæg: »Han var saa god en Mand«, saa jeg modtog en levende Forestilling om ham som om en Mand, der havde vidst at tage de Unge saaledes ved Haanden, at han tillige vandt Hjertet. Jeg er aldrig senere kommen blandt disse Grave, uden at jeg har søgt Rector Bernths Grav; og jeg har ret seet til den med Følelsen af, at der hvilede en god Mand, og sagt til mig selv, da Mindesmærkerne efterhaanden reistes herude: Ak! hvor Du er rig i din Armod ved det Minde, Du efterlod Dig i Hjerterne! Men hvo formaaer at opholde det Svindende i Tiderne, i Tidernes Indhold eller i Erindringerne derom? Saa hæve Mindesmærket sig da ogsaa over din Grav, Du længst Bortgangne! Maatte dets tause Ord tale, som det lydelige Ord fra Menneskebrystet har talet, om din Fromhed og om din Hæder!

Dette var det Lidet, som jeg, efter et personligt Indtryk, kunde vidne om Rector Bernth. Men et andet Vidnesbyrd vilde jeg dernæst heller ikke forbigaae at fremhæve, det, som han har givet sig selv i sin Indfyldelse paa sine Disciple og paa den nærmest efter ham følgende Slægt. Dog — at den Tale, jeg herom fører, ikke skulde synes at være altfor svagt begrundet — hvilket er da Forholdet i det Hele, Venner, imellem den foregaaende og den efterfølgende Slægt? Livets Eenhed og Sammenhæng medfører, at den efterfølgende Slægts Liv, var det endog kun i Antydning, allerede er forud tilstede, er forud fremstillet og forberedet i den foregaaende Slægts Liv. Den efterfølgende Slægts Liv, og dets Indhold, er ikke fremvoxet af et Sædekorn, den selv udstrøede. Den lever kun det samme Liv, som den foregaaende Slægt levede; men den lever det i dets Udvikling, den vækker til Virksomhed, hvad der tidligere var slumrende tilstede; den fremfører til Modenhed, hvad der tidligere var i Svøbet, og i denne Modenhedsstand ligger atter Spiren til en kommende Frugt. Men heraf følger, at Slægterne skulle dømme hverandre gjensidig, at den ældre Slægt skal dømme den yngre: om den er forbleven i Udviklingens rette Spor, eller den har forvildet sig i Udvæxter og Misviisninger, og at den yngre Slægt skal dømme den ældre og udsondre af den dem, som have givet Udviklingen den afgjørende Retning og hvis Liv har baaret Frugt for Fremtiden, — udsondre af den dem, som i fremadskuende Tanke, i Daads- og Villieskraft, eller i Livets dybere Inderlighed og dens Magt over Sjælene have baaret Fremtidsudviklingen i sig. Men et saadant udsondrende Vidnesbyrd er der

givet Bernth af den Slægt, der kom efter ham, og af Disciple, som have vundet et Navn iblandt os, det være nu, at de ere blevne vakte til at udfolde det Ædle og Skjønne i Menneskelivet i et stille, fra Verdens Tragten frigjort Liv, eller til med utrættet Nidkjærhed at gribe ind i Livets Forhold, at Sandhed og Retfærdighed kunde boe paa Jorden; det være, at de have helliget deres Liv til Virkeliggjørelsen af gode og gavnlige Formaal i den udvortes Verden, eller til at forkynde og udtale den menneskelige Bevidstheds og den christelige Troes Indhold i den nærværende Slægts Tungemaal, at Ordet kunde være levende og frugtbar, idet Slægten deri gjenkjender sit eget Liv og dets frit forarbejdede Fremstilling. Af saadanne Disciple har Bernth modtaget hiint udsondrende Vidnesbyrd; og den Kjærlighed og Ærbødighed, hvormed hans Disciple have seet hen til ham, godtgjør for os, at de have følt deres Livsudvikling, dens bedste Tilskyndelser, dens høiere Retning og dens Kraft at være paavirkede til Velsignelse af ham.

Naar vi da tælle Rector Bernth blandt de ædle, gode og hæderlige Mænd, hvis Ihukommelse skal blive iblandt os, og vi derefter udvide vor Tanke til det Store og Herlige i Almindelighed, som Fortiden fremstiller for os, saa ville vi først minde os selv om, at det ikke skal være os nok at fremstille Fortidens store Minder for os til uvirksom Beskuelse, men at de kalde os til forøget Daads- og Virkekraft; at det ikke skal være os nok at smykke Propheternes Grave, men at vi selv skulle være og vandre i deres Gjærning. Og dernæst ville vi bede Gud, at Minderne fra ædle og fromme Menneskers Liv altid maatte blive bevarede af Slægterne i frugtbar

Ihukommelse, at vi Ældre, som nu arbeide i vort Livs Gjerning, maatte saaledes udføre den til Guds Ære, at den kunde blive ihukommet efter os, og at den yngre Slægt maatte med freidigt Mod, med fremskuende Tanke og med Aanden opløftet til det Høie optage vor Gjerning der, hvor vi skulle nedlægge den, og fremføre den videre — altid med Livets evige Maal for Øie!

Mel. Lær mig, o Skov, at visne glad

Saa vidn, opreiste Støtte, nu
 Om ham, der opreist stod som du
 Og elsked opreist Pande,
 Og peged, til hans Dag var endt,
 Som her du over ham staaer vendt,
 Mod Morgenlysets Lande;

Om ham, som Sandhed selv har søgt,
 Og helst i Fred, skjøndt uden Frygt,
 Har stræbt dens Sæd at lægge;
 Hvis Færd var streng, naar Pligten bød,
 Men mild, naar Hjertets Røst han lød,
 Og elsket gjennem begge.

Kjær var ham disse Bøges Fred,
 Sit trætte Legems Hvilested
 Han kaared selv herinde! —
 Du Mindestøtte, nys afdækt,
 Bevar da her fra Slægt til Slægt
 Den Hedengangnes Minde!

DIS-Danmark

1 0 5 7 3 8